

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΟΥ ΛΑΜΠΕΘ

ΓΕΝΕΣΙΣ ΚΑΙ ΒΡΑΧΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΑΥΤΟΥ

Τὸν Ἰούλιον τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1930 πρόκειται νὰ συνέλθῃ ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Λάμπεθ τὸ ἑβδομον ὀμώνυμον Συνέδριον τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἱεραρχίας τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου καὶ τῶν Ἀποικίων.

Τὸ Συνέδριον τοῦτο κατὰ δεκαετίαν συνερχόμενον σημεῖοι πάντοτε σταθμὸν ἐν τῇ ἱστορικῇ πορείᾳ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, μολονότι τοῦτο δὲν ἔχει τὸν χαρακτήρα οὔτε τὴν αὐθεντίαν Παναγγλικανικῆς Συνόδου, τῶν ἀποφάσεων αὐτοῦ μὴ δεσμεουσῶν οὐδένα τῶν κατὰ τέπους Ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ἔχουσῶν δὲ ἀπλῶς χαρακτήρα συμβουλευτικόν. Παρ' ὅλον τοῦτο ἡ σύγκλησις αὐτοῦ θεωρεῖται γεγονός σημαντικόν καὶ ἀναμένεται, ὡς πάντοτε καὶ νῦν, ὑπὸ τῶν Ἀγγλικανῶν μετ' ἐνδιαφέροντος, δὸς δ' εἰπεῖν, καὶ ἀνυπομονησίας. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἥτις διὰ τῶν ἐπιτήμων αὐτῆς ἀντιπροσώπων παρηκολούθησε τὰς ἐργασίας καὶ τοῦ προηγουμένου Συνεδρίου, θέλει ἀγρύπνως, ἀναμφιβόλως, παρακολουθήσει τὰς ἐργασίας καὶ τοῦ μέλλοντος νὰ συγκληθῇ τὸν προσεχῆ Ἰούλιον. Τὸ Συνέδριον ὡς κατὰ τὸ παρελθόν, οὕτω καὶ κατὰ τὸ ἐπιόν ἔτος θέλει ἀσχοληθῆ μετὰ τοῦ ζητήματος τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐκ τούτου πρόδηλον τὸ ἐνδιαφέρον, ἕπερ καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους μέλλει νὰ ἔχῃ τὸ Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ τοῦ 1930. Τούτου ἕνεκα σκόπιμον ἐθεώρησα ὅπως δώσω εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Θεολογίας» ὅσον ἔνεστι βραχείας καὶ περιεκτικᾶς πληροφορίας περὶ τῆς μέχρι τοῦδε ἱστορικῆς σταδιοδρομίας τοῦ Συνεδρίου τούτου.

Τῷ 1853 ἐξελέγη Ἐπίσκοπος τοῦ Νατᾶλ τῆς Ν. Ἀφρικῆς ὁ Sohn William Coleuso (1814—1883). Οὗτος τὰ μάλιστα εὐπαιδευτοὶ καὶ διακρινόμενος διὰ τὰς μαθηματικὰς του ἰδίᾳ γνώσεις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ζήλου οὐκ ὀλίγου ἐμπορούμενος ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν διδασκαλιῶν τοῦ Εὐαγγελίου παρὰ τοῖς εἰδωλόατραις, ἄμα τῷ διορισμῷ του ὡς Ἐπισκόπου ἐν Ν. Ἀφρικῇ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς γλώσσης τῶν Ζουλοῦ. Ἐαὐτὴν δ' ἐκμαθῶν ἐντὸς ὀλίγου διαστήματος προέβη εἰς τὴν σύνταξιν Γραμματικῆς καὶ Λεξικοῦ καὶ τὴν μετάφρασιν εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην τῆς Κ. Διαθήκης καὶ τινων μερῶν τῆς Παλαιᾶς. Ὁ Coleuso, ὅστις καὶ προηγουμένως ἐν σειρά κηρυγμάτων ἐκδοθέντων ὑπ' αὐτοῦ πρὸ τῆς προαγωγῆς του εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα, ἐξεδήλου διαφωνίαν ἐπὶ τινων ἐκ παραδόσεως ἀποδεκτῶν ἀπόψεων τῆς Βίβλου, ἥδη ἐξεπόνθησε σειράν πραγματειῶν, ἐν ταῖς ὁποῖαις ἠμφησθήτει μέγα τῆς Πεντατεύχου μέρος. Αἱ πραγματεῖαι αὗται δημοσιευθεῖσαι προυκά-

λεσαν θύελλαν διαμαρτυριῶν κατὰ τοῦ συγγραφέως οὐ μόνον ἐν Ἀφρικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Καναδᾷ. Ἄλλ' ὁ Ἐπίσκοπος Coleuso ἐκαινοτέμει καὶ ἐπὶ τινῶν ἄλλων σημείων. Ἦνείχετο λ. χ. τὸν θεομὸν τῆς πολυγαμίας καὶ παρὰ τοῖς ἐκ τῶν εἰδωλολατρῶν ἀσπαζομένοις τὴν χριστιανικὴν πίστην, ἔτι δὲ ἤρνεϊτο τὴν αἰωνίαν τιμωρίαν τῶν ἀμαρτωλῶν, τοῦδ' ὅπερ διετύπωσεν ἐν Ἐρμηνείᾳ, φιλοπονηθείσῃ ὑπ' αὐτοῦ, τῆς πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Λόγῳ τῶν αἵρετικῶν διδασκαλιῶν τοῦ Coleuso, οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ν. Ἀφρικῆς συνελθόντες κατεδίκασαν αὐτάς, αὐτὸν δ' ἐκήρυξαν ἔκπτωτον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος. Ὁ καταδικασθεὶς Ἐπίσκοπος ἐξεκάλεσε τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας (Privy Conneil), ὅπερ ἐκηρύχθη ὑπὲρ αὐτοῦ, τὴν δ' ἀπόφασιν τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ν. Ἀφρικῆς ἐκήρυξεν ἄκυρον.

Ἀφίνομεν ἐνταῦθα τὸν Ἐπίσκοπον Coleuso, ἵνα παρακολουθήσωμεν τὰς συνετείας τῶν αἵρετικῶν τοῦ διδασκαλιῶν. Τόσον αἱ τελευταῖαι, ὅσον καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ Βρεττανικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἐξηκολούθουν νὰ προκαλῶσι μέγαν ἐρεθισμόν παρὰ μεγάλη μερίδι τοῦ Κλήρου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ πρὸς κατάπausιν ἀκριβῶς τῆς ἀνωμαλίας ταύτης καὶ ἐπαναφορὰν τῆς εἰρήνης ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ, οἱ Ἐπίσκοποι τοῦ Καναδά ἀπετάθησαν διὰ κοινοῦ γράμματος πρὸς τὸν τότε Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας Dr Loughley παρακαλοῦντες αὐτὸν ὅπως προβῆ εἰς σχετικὰ διαδήματα πρὸς σύγκλησιν «Συνόδου τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας τῶν τε ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ τῶν ἐν ταῖς Ἀποικίαις, ἧτις νὰ συσκεφθῆ ἐπὶ ζητημάτων θιγόντων τὴν εὐημερίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν γένει». Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Loughley καίπερ συμπαθῶς ἔχων πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς συγκλήσεως ἀπάσης τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἱεραρχίας, ἐδίσταζε ν' ἀποφασίσῃ κατ' ἀρχάς. Τοῦς δισταγμοὺς αὐτοῦ συνεμερίζοντο καὶ τινες ἐπίσκοποι, οἵτινες δὲν ἠδύνατο νὰ κατανοήσωσιν, ὡς ἔλεγον, τὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ πραγματοποιήσῃ τοιοῦτο Συνέδριον καὶ ἐφοβοῦντο μήπως τοῦτο ἀποβῆ ἐπὶ μεγαλειτέρᾳ ζημίᾳ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐν γένει. Τέλος, μετὰ πολλὰς ἀμφιταλαντεύσεις, ὁ Loughley συνεκάλεσε τὴν ἐπαρχιακὴν Σύνοδον τῆς Καντουαρίας—ἀποτελουμένην ἐκ τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐπαρχίας ταύτης, δύο κληρικῶν ἀντιπροσώπων ἐκάστης ἐπισκοπικῆς περιφερείας καὶ τῶν Δεκανῶν καὶ Κανόνων τῶν καθεδρικῶν Ναῶν τῶν ἐπισκοπικῶν τούτων περιφερειῶν—ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἐξέθεσε τοὺς λόγους, οἵτινες ἐπέβαλλον τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ σύσκεψιν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἱεραρχίας. Ἡ ἐπαρχιακὴ Σύνοδος ἀπεδέχθη καὶ υἱοθέτησε τὴν γνώμην τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ οὕτω τῷ 1867 συνήλθον ἐν τῷ Ἀνακτόρῳ τοῦ Λάμπεθ 76 Ἐπίσκοποι ἐκ τοῦ συνόλου τῶν 144 τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἀποτελέσαντες τὸ πρῶτον «Συνέδριον τοῦ

Λάμπεθ». Ἐν τῇ προσκλήσει, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Dr Lougley ἀπέστειλε πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἔλεγεν «ὅτι τὸ Συνέδριον τοῦτο δὲν εἶναι ἀρμοδίον νὰ προβῆ εἰς ἐπισήμους ἀνακοινώσεις ἢ νὰ καταστρώσῃ νέους ὁρισμοὺς διδασκαλίας, ἀλλ' ἐπίστευεν ὅτι τοῦτο θὰ συνετέλει εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἐνότητος τῆς πίστεως».

Ὡς ἦτο ἐπόμενον, τὸ πρῶτον ἐκεῖνο Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ ἡσχολήθη διὰ μακρῶν καὶ ἐμπεριστατωμένως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Ἐπισκόπου Coleuso, αἱ αἰρετικαὶ διδασκαλαὶ τοῦ ὁποίου συνετέλεσαν εἰς τὴν ἰδρυσιν καὶ μονιμοποίησιν τοῦ θεσμοῦ τοῦ Λαμπεθιανοῦ Συνεδρίου, τοῦ τόσον εὐεργετικοῦ ἀπαθάντος, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδειχθῆ διὰ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ τότες Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Dr Davidson γράφων πρὸς τὸν προκατόχου αὐτοῦ Ἀρχιεπισκόπου Tait λέγει σὺν ἄλλοις καὶ τὰ ἀκόλουθα πρὸς τὸ πρῶτον Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ. «Πᾶσα ἡμερος συζήτησις ἐπὶ γενικῶν ζητημάτων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας κατέστη μονονουχὶ ἀδύνατος λόγῳ τοῦ προσωπικοῦ ζωτικοῦ καὶ ἐνδιαφέροντος ζητήματος πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐπισκόπου Coleuso» καὶ περαιτέρω: «τόσον φλογερὰ ὑπῆρξεν ἡ ἀτμόσφαιρα τῶν συζητήσεων τοῦ Συνεδρίου ὥστε δικαίως ὑπὸ πολλῶν ἔθεωρήθη ἀμφίβολος ἢ ἐπανάληψις αὐτοῦ». Ἄς σημειωθῆ ἐπὶ πᾶσι τούτοις καὶ τὸ ἐξῆς ὅτι ὅλον ἦτο τοιαύτη ἡ παρὰ τῷ Κλήρῳ γνώμη πρὸς τὸ Συνέδριον, ὥστε ὁ Προϊστάμενος (Deau) τοῦ Οὐέστμίνστερ Ἄμπυ Dr Stanley ἠρνήθη νὰ παραχωρήσῃ αὐτὸ διὰ τὴν τέλεσιν δοξολογίας ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου. Οὗτος δικαιολογῶν τὴν ἀρνήσιν αὐτοῦ εἶπεν ὅτι ἡ ἀπουσία πολλῶν ἐκ τῶν Ἐπισκόπων ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ θεωρήσῃ τὸ Συνέδριον ὡς ἀντιπροσωπεῖον «ἄποψιν μόνον τινὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας». Συνέπεια τῆς ἀρνήσεως αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ δοξολογία ἐπὶ τῷ τερματισμῷ τῶν ἐργασιῶν τοῦ πρώτου Συνεδρίου ν' ἀναπεμφθῆ ἐν τῷ ἐνοριακῷ Ναῷ τοῦ Λάμπεθ. Τὸ πρῶτον Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ ἀρξάμενον τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ τῇ 21ῃ Σεπτεμβρίου ἐτερμάτησε ταύτας τῇ 28ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός. Λόγῳ τῆς δυσμενοῦς ἀτμοσφαιρας, ἐν τῇ ὁποίᾳ τοῦτο εἰργάσθη καὶ τοῦ ἀναθρασμοῦ τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐξ ἀφορμῆς τοῦ κυρίως ὑπευθύνου τῆς συγλήσεως αὐτοῦ, αἱ ἐκθέσεις αἱ συνταχθεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἐπιτροπῶν, εἰς ἃς διηρθησαν οἱ συνεληθόντες Ἐπίσκοποι δὲν εἶχον ἐτοιμασθῆ μέχρι τῆς λήξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ οὕτως παρεπέμφθησαν αὐταὶ εἰς δεῦτερον Συνέδριον. Οἱ συγκροτήσαντες τὸ πρῶτον Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ ἐπίσκοποι ἐπανακάμφαντες εἰς τὰ ἴδια καὶ μελετήσαντες ἕκαστος τὰς ὠφελείας αἰτινες δύνανται νὰ προκύψωσιν ἐκ μιᾶς τοιαύτης συναντήσεως κατέληξαν εἰς συμπεράσματα καταφατικά. Ἄπαντες συνεφώνησαν ὅτι μολονότι ἡ αἰτία τοῦ πρώτου Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ ἦτο ὅλως συμπτωματικὴ, τοῦτο ἔδει νὰ συνέρχεται κατὰ περιόδους πρὸς ἐπικοινωνίαν τῶν Ἐπισκόπων καὶ ἐπίλυσιν ἀπὸ κοινῆς.

ζητημάτων θιγόντων τὸ σύνολον τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ὄθησις πρὸς συγκρότησιν τοῦ δευτέρου Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ ἐδόθη καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τοῦ Καναδά. Οὗτοι τῷ 1872 ἔγραψαν πρὸς τὸν τότε Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας Dr Tait παρακαλοῦντες ὅπως καὶ αὐθις συγκαλέσῃ εἰς κοινὴν σύσκεψιν τοὺς Ἐπισκόπους. «Ἡ σύσκεψις αὕτη» ἔλεγον «τὰ μάλιστα συντελεστικὴ ἤθελεν εἶσθαι διὰ τὴν ἐνότητα τῶν διαφόρων κλάδων τῶν ἀνα τὸν κόσμον ὄλον ἐκτεινομένων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας». Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Tait ἀπέλυσε προσκλήσεις πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ Ἐπισκόπους τῆς Ἀγγλ. Ἐκκλησίας, ἵνα συνέλθωσιν ἐν Λάμπεθ τῷ 1878. Ἐν ταῖς προσκλήσεσι παρεκάλει ὅπως υποβληθῶσι καὶ ἐκ μέρους τῶν κατὰ τόπους ἐπισκόπων ζητήματα πρὸς ἔρευναν καὶ συζήτησιν, προσέθετεν ὁμως ὅτι δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ υποβληθῶσι θέματα ἀφορῶντα τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ἐπισήμου διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ δεύτερον Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ συνεκρότησαν ἑκατὸν ἐπίσκοποι. Τοῦτο ἐκτὸς τῶν ζητημάτων ἅτινα τὸ ἀπησχόλησαν ἔλαβεν ὅπ' ὄψιν καὶ τὰς ἐκθέσεις τῶν Ἐπιτροπῶν τοῦ πρώτου Συνεδρίου καὶ τὰ παρίσματα αὐτοῦ διετύπωσεν ἐν ἐγκυκλίῳ ἀπολυθείσῃ ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ. Ἐν ταύτῃ ἐγένετο λόγος περὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν μέσων πρὸς διατήρησιν καὶ ἐπὶ μᾶλλον σύσφιγξιν αὐτῆς περὶ τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν κατακλειδί ἐδίδετο ἡ λύσις ἐπὶ δυσκολιών τινων, τὰς ὁποίας ὑπέβαλον εἰς τὸ Συνέδριον τινὲς τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Ἀπικικῶν. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Tait κηρύττων τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου εἶχε δηλώσει. «Οὐδεμίαν δύναμιν ἔχομεν νὰ δεσμεύσωμέν τινα, οὔτε δὲ καὶ ἐπιθυμοῦμεν ὅπως ἀποκτήσωμεν αὐτήν. Δέον νὰ εἴμεθα παρασκευασμένοι διὰ ποικιλίαν διατηροῦντες ἐνότητα ὅσον ἀφορᾷ τὴν πίστιν. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν περιλαμβάνουσα ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς ἔθνη διάφορα ὀφείλει νὰ εἶναι ἀνεκτικὴ πρὸς τὰς διαφορὰς τῶν γνωμῶν τὰς ὑπαρχούσας ἐν αὐτῇ... αἱ αἱρέσεις στεροῦνται τοῦ πνεύματος τῆς ἀνεκτικότητος καὶ ἐλευθερίας σκέψεως. Ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι εὐρεῖα καὶ ξένη πρὸς τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀνεκτικότητος». Καὶ αἱ δηλώσεις αὗται ἐτηρήθησαν πιστῶς. Τὸ Συνέδριον τοῦτο διήρκεσε τέσσαρας ἑβδομάδας. Καὶ κατὰ μὲν τὰς δύο πρώτας ἐξητάσθησαν ὑπὸ τῆς ὁλομελείας τῶν συνελθόντων τὰ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει θέματα, αἱ δὲ τελευταῖαι δύο ἀφιερῶθησαν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Ἐπιτροπῶν ἐπεξεργασίαν τῶν θεμάτων καὶ τὸν καταρτισμὸν τῶν τελειωτικῶν ἐκθέσεων.

Τὸ Τρίτον Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ συνῆλθε κατὰ μῆνα Ἰούλιον 3—27, τοῦ ἔτους 1888 ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Benson. Εἰς τοῦτο παρήσαν 145 Ἐπίσκοποι. Τὸ Συνέδριον συζητήσαν ἐν ὁλομελείᾳ τὰ διάφορα θέματα διηρέθη εἰτα εἰς δώδεκα.

~~Ἐπιτροπᾶς. Μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν ἀπελύθη ἐκ Λάμπειθ ἐγκύκλιος περιλαμβάνουσα τὰ πορίσματα, εἰς ἧ κατέληξε τὸ Συνέδριον ἐπὶ τῶν ζητημάτων : τῆς ἀκρασίας, ἐγκρατείας, διαζυγίου, πολυγαμίας, τηρήσεως τῆς Κυριακῆς, Ὄσιαλισμοῦ, μεταναστεύσεως, ἀμοιβαίας σχέσεως τῶν ἐπαρχιῶν τῶν ἀποτελουσῶν τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν, Σκανδιναυικῶν Ἐκκλησιῶν, Παλαιοκαθολικῶν, Ὀρθοδόξων καὶ τιῶν κανόνων διδασκαλίας καὶ λατρείας.~~

Τὸ Συνέδριον τοῦ Λάμπειθ συνήλθε τὸ τέταρτον, κατὰ μῆνα καὶ αὐθις Ἰούλιον 5—11, τοῦ ἔτους 1897 ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Temple, πατρὸς τοῦ νῦν Ἀρχιεπισκόπου Ὑόρκης. Εἰς τοῦτο παρήσαν 194 Ἐπίσκοποι ἀντιπροσωπεύοντες τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου καὶ τῶν Ἀποικιῶν Καναδᾶ, Ν. Ἀφρικῆς, Ἰνδιῶν, Αὐστραλίας καὶ Ν. Ζηλανδίας. Μετὰ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως τὸ Συνέδριον διηρέθη εἰς ἔνδεκα ἐπιτροπᾶς πρὸς λεπτομερῆ μελέτην τῶν ζητημάτων καὶ μετὰ τὴν λήψιν τῶν ἐργασιῶν συνώφισε καὶ περιέλαβεν ἐν ἐγκυκλίῳ τὰ συμπεράσματα αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ ταύτῃ ἰδιαιτέρος ἐγένετο λόγος περὶ τῆς Ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἐξεφράζετο ἡ ἐπιθυμία ὑπὲρ μεγαλειτέρας προσεγγίσεως καὶ συνεργασίας μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς τῶν Παλαιοκαθολικῶν.

Τὸ πέμπτον Συνέδριον συνήλθεν ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Λάμπειθ τῇ 6ῃ Ἰουλίου καὶ ἔληξε τῇ 5ῃ Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1908. Τούτου προήδρευεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Dr Raudall Davidson, ὁ πρὸ τινος ἀποσυρθεὶς τῆς ἐνεργοῦ ἐκκλησιαστικῆς ὑπηρεσίας, ὁ σχῶν τὸ εὐτύχημα μόνος αὐτὸς ἐξ ὄλων τῶν προκατόχων αὐτοῦ νὰ συγκαλέσῃ καὶ διευθύνῃ τὰς ἐργασίας δύο Συνεδρίων. Κατὰ τὸ Συνέδριον τοῦτο παρήσαν 241 ἐπίσκοποι, τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύει τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἔλαβον οἱ ἀπανταχοῦ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας Ἱεράρχαι. Ἀλλὰ καὶ τὰ θέματα τὰ ἀπασχολήσαντα αὐτὸ ἐμφαίνουσι τὴν σπουδαιότητα, ἣν ἤρξατο νὰ προσκτάται τὸ Συνέδριον τοῦ Λάμπειθ διὰ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκ τούτων σημειοῦμεν τὰ ἀκόλουθα : Σχέσις πίστεως καὶ συγχρόνου σκέψεως καὶ ἐπιστήμης, καταρτισμὸς καὶ μόρφωσις τοῦ Κλήρου, Ἱεραποστολικὴ δράσις, πλουτισμὸς τοῦ βιβλίου Προσευχῶν, Γάμος καὶ διαζύγιον, Ὄργανισμὸς τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ σχέσις αὐτῆς πρὸς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας. Τῇ 8ῃ Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους συνετάχθη καὶ ἀπελύθη ἐγκύκλιος ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Davidson ἐξ ὀνόματος τοῦ Συνεδρίου. Τὸ πέμπτον Συνέδριον τοῦ Λάμπειθ καὶ κατὰ τοῦτο διεκρίθη ὅτι ὅλον εἰς τὰς συνεδρίας αὐτοῦ παρῆν καὶ ὁ Σουηδὸς Ἐπίσκοπος Kalmar κομιστῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Οὐψάλης, ἀφορώσης τὴν προσέγγισιν τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ Προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας τῆς Σουηδίας. Δέον νὰ σημειωθῇ

ἐνταῦθα ἔτι αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο ταύτων Ἐκκλησιῶν καλλιέργη-
θεῖσαι ἔκτοτε κατέληξαν πρό τινας εἰς τὴν κατ' οὐσίαν ἔνωσιν, καθόσον,
πρὸς τοὺς ἄλλοις αὐταὶ ἤδη μετέχουσι τοῦ αὐτοῦ «Κυριακοῦ Δείπνου».

Τὸ ἕκτον τέλος καὶ τελευταῖον Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ συνήλθε κατὰ
τὸ θέρος τοῦ 1920 ὑπὸ τὴν προεδρείαν καὶ πάλιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
Raudal Davidson παρόντων τὴν φορὰν ταύτην 252 Ἐπισκόπων. Τὰς
ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου, ὡς γνωστόν, παρηκολούθησαν ἀποσταλέντες
ὑπὸ τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου ὁ τότε Διδυμοτεῖχου καὶ νῦν Μητροπολί-
της Ἡρακλείας Σεβασμ. κ. Φιλάρετος καὶ ὁ αἰοίδημος καθηγητὴς τῆς
ἐν Χάλκῃ Θεολ. Σχολῆς Παντελέων Κομνηνός, ὁ γράψας τὴν σοφὴν
μελέτην περὶ τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν. Τὸ γεγονός
ἔτι τὸ Συνέδριον συνήλθεν ἐν ἔτος μετὰ τὴν ὑπογραφήν τῆς συνθήκης
τῶν Βερσαλλιῶν καὶ ἡ σπουδαιότης τῶν συζητηθέντων θεμάτων συνετέ-
λεσαν, ὥστε αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου ἐκείνου ν' ἀποβῶσιν ἀντικείμενον
ἀγρύπνου καὶ ἐντεταμένης παρακολουθήσεως ὑπὸ τε τῶν Ἀγγλικανῶν
καὶ τῶν Χριστιανῶν τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν. Ἐνυλοὶ
εἰσέτι ἠχοῦσιν εἰς τὰ ὦτα πάντων οἱ λόγοι τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἱεραρ-
χίας οἱ περιεχόμενοι εἰς τὴν περίφημον ἐκείνην «ἔκκλησιν πρὸς ἅπαντας
τοὺς χριστιανοὺς», τὴν ἀποσταλείσαν πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς ὄλων τῶν
Ἐκκλησιῶν, διαζωγραφοῦσαν δι' ἐξαιρετικῆς δυνάμεως τὰ δεινὰ τὰ
πλήξαντα τὴν ἀνθρωπότητα συνεπεία τοῦ μεγάλου πολέμου καὶ τονίζου-
σαν τὴν ἐπιτακτικὴν ὑποχρέωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν ὅπως συνεργασθῶσι
πρὸς προσέγγισιν καὶ ἔνωσιν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος.
Ἡ ἔκκλησις ἐκείνη, ὡς γνωστόν, ἐνεποίησεν ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν
πανταχοῦ. Τὸ Συνέδριον ἐκεῖνο, δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ἔδωκε νέαν ὄθη-
σιν εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν κίνησιν.

Τὸ συνέδριον τοῦ Λάμπεθ πρόκειται νὰ συνέλθῃ καὶ αὖθις τὸν Ἰού-
λιον τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1930. Κατ' αὐτὸ ἀναμένεται νὰ προσέλθωσιν
Ἐπίσκοποι πλείους ἢ ἐν τῷ προτοῦ χρόνῳ. Τὸ Συνέδριον τοῦτο θὰ ἐπι-
ληφθῆ τῆς συζητήσεως θεμάτων μεγίστην σημασίαν ἐχόντων διὰ τὴν
Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν. Θὰ ἐξετασθῆ λ. χ. τὸ ζήτημα τῆς ἐνώσεως
αὐτῆς μετὰ τῶν Ἐλευθέρων Ἐκκλησιῶν. Θὰ ἀναθεωρηθῆ ὡσαύτως τὸ
ζήτημα τοῦ Βιβλίου Προσευχῶν, τοῦ δις ἀπορριφθέντος ὑπὸ τῆς Βουλῆς
τῶν Κοινοτήτων. Ἐπίσης θὰ ἐξετασθῶσιν αἱ σχέσεις τῆς Ἀγγλικανικῆς
Ἐκκλησίας πρὸς τὰς Ἐκκλησίας καὶ Ὁμολογίας τὰς μετασχούσας εἰς
τὸ Διεθνὲς Συνέδριον τῆς Λωζάνης Πίστεως καὶ Διοικήσεως (1927).
Ἐκεῖνο ὁμως τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον θέλει συγκεντρώσῃ πλεον πάντος
ἄλλου τὴν προσοχὴν τῶν συνέδρων εἶναι τὸ τῆς σχεδιαζομένης «ἐνώσεως
τῶν Ν. Ἰνδιῶν». Εἰς τὸ Συνέδριον μέλλει νὰ ὑποβληθῆ τὸ ἐν Μαδρὰς
τῶν Ἰνδιῶν ἐκπονηθὲν σχέδιον, συνφδᾶ τῷ ὁποίῳ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκ-
κλησία τῶν Ν. Ἰνδιῶν ἀποτελουμένη ἐκ πέντε ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρ-

χίων πρόκειται νὰ ἐνωθῆ οὐσιαστικῶς καὶ κατὰ τύπους μετὰ τῶν ἐν ταῖς Ν. Ἰνδίας Πρεσβυτεριανῶν, Μεθοδιστῶν καὶ Κογγρεσιοναλιστῶν. Ἡ ἐνωσις αὕτη θ' ἀποτελέσῃ πειραματισμόν, οὕτως εἶπεῖν, ἐνώσεως γενικωτέρας, Ἐκκλησιῶν ὁμοῦ καὶ Ὁμολογιῶν διῆσταμένων ἀπ' ἀλλήλων εἰς καιρία σημεῖα πίστεως, θὰ πραγματοποιηθῆ δὲ μόνον μετὰ τὴν υἱοθέτησιν τοῦ σχεδίου ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ. Κατὰ τὸ ὡς ἄνω σχέδιον ἄπασαι αἱ ρηθεῖσαι Ὁμολογίαι ὁμοῦ μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ν. Ἰνδιῶν θ' ἀποτελέσωσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν Ἐκκλησιαστικὴν Κοινωνίαν τῶν Χριστιανῶν δυναμένων ἀκωλύτως νὰ ἐκκλησιάζωνται καὶ μετέχωσι τοῦ Κυριακοῦ Δείπνου εἰς οἰανδήποτε ἐκ τῶν τῶς διῆσταμένων Ἐκκλησιῶν. Μετὰ τριακονταετίαν ἅπαντες οἱ ἱερεῖς, οἵτινες θὰ ὑπηρετῶσιν ἐν τῇ οὕτως ἐνωθείσῃ Ἐκκλησίᾳ θέλουσι λαμβάνῃ τὴν χειροτονίαν αὐτῶν παρ' ἐπισκόπων τ. ἔ. μετὰ τριακονταετίαν, δλόκληρὸς αὕτη ἡ ἡνωμένη Ἐκκλησία θὰ ἀναγνωρίξῃ τὸ Ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα ὡς τὴν μόνην πηγὴν τῆς χάριτος ἐν τῇ ἀναδειξεί, τῶν λειτουργῶν αὐτῶν. Ἐν τῇ μεταξύ ὁμοῦ πρὸ τῆς παρελεύσεως ὅλον τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῶν 30 ἐτῶν, ἡ ἡνωμένη Ἐκκλησία θὰ λαμβάνῃ τοὺς λειτουργοὺς αὐτῶν ἐκ τῶν Ὁμολογιῶν ἐκείνων ἐκ τῶν ὁποίων θὰ προέρχωνται τὰ ἀποτελέσοντα αὐτὴν μέρη. Ἐν τῷ σχεδίῳ τούτῳ, ὅπερ μετ' εὐκολίας περισσῆς πειρᾶται νὰ ἐνώσῃ στοιχεῖα πάντῃ ἀνομοιογενῆ κατὰ τὴν δογματικὴν αὐτῶν διδασκαλίαν ἡγεῖρεν ἀπὸ τοῦδε θόρυβον ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ εὐρέως συζητεῖται ἀφ' ἱκανοῦ καιροῦ ἐν ταῖς στήλαις τῶν περιοδικῶν ὄλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀποχρώσεων. Οἱ τῆς ὑψηλῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ Ἀγγλοκαθολικοὶ διερωτῶνται: πῶς εἶναι δυνατόν Ἀγγλικανοὶ τῶν Ν. Ἰνδιῶν νὰ ἐκκλησιάζωνται εἰς Ναὸν Κογγρεσιοναλιστῶν ἢ Μεθοδιστῶν καὶ νὰ κοινωνῶσι τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἐφόσον αἱ Ὁμολογίαι αὗται στεροῦνται κανονικῆς ἱερωσύνης καὶ ἀποστολικῆς διαδοχῆς ἥτις μόνη δύναται νὰ καταστήσῃ ἔγκυρα καὶ πύροχα τῆς Θ. χάριτος τὰ τελούμενα μυστήρια; Καὶ δὲν θ' ἀποτελοῦν, λέγουσιν, εἰρωνεῖαν πάντα τὰ γραφόμενα καὶ λεγόμενα ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ περὶ ἀποστολικῆς διαδοχῆς καὶ ἐγκυρότητος χειροτονιῶν μετὰ μίαν ἐνωσιν οἷα ἡ μελετωμένη τῶν Ν. Ἰνδιῶν; —Εἶναι πολὺ δύσκολον τῇ ἀληθείᾳ τὸ ἔργον τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἱεραρχίας κατὰ τὸ προσεχὲς Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ. Ἐλπίζεται μ' ὅλα ταῦτα εἶναι ἡ δεξιότης καὶ περινοῖα τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Dr) Lang καὶ ἡ πείρα καὶ ἐκπαιδευτικὴ τῶν πλείστων συνεργατῶν αὐτοῦ Ἐπισκόπων θέλουσι συντελέσῃ εἰς τὴν ἀποφυγὴν τῶν σκοπέλων καὶ τὴν ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τῶν ἐργασίῶν καὶ τοῦ Συνεδρίου τούτου ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ τὸν καταρτισμόν τῆς παρούσης πραγματείας εἶχομεν ὑπ' ὄψει τὰ ἑξῆς βοηθήματα: 1) The Anglican Communion by Louise

Creighton 2) τὰ ὑπὸ ἡμερομ. 26 Ἀπριλίου, 10 Μαΐου καὶ 7 Ἰουνίου 1929 φύλλα τοῦ περιοδικοῦ Church Times 3) Τὰ ὑπὸ τοὺς ἀκολουθῶνς τίτλους καὶ ἐν ταῖς ἐξῆς τέμοις ἄρθρα τῆς Encyclopaedia Britannica: Coleuso, Zohu William Vol. 6 P. 666 Lambeth Conferences Vol. 16 p. 110—Anglicanism Vol. 29 p. 126. Τῆς Encyclopaedia Britannica εἶχομεν ὑπ' ὄψιν τὴν 13ην ἔκδοσιν τοῦ ἔτους 1926.

Λονδίνον, Ἰούλιος, 1929

† Ὁ Μ. Ἀρχιμ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ